

TÕRVA MÄLUMÄNG 2016 1.VOOR

2015

1. Möödunud 2015.aasta oli ÜRO poolt kuulutatud rahvusvaheliseks ... aastaks ja rahvusvaheliseks ... aastaks. Mis sõnad sobivad punktiiridele? Mõlemad on looduslikud nähtused ja eluliselt vajalikud.
2. 01.01.2015 sai eurotsoon juurde uue liikme. Mis riigi ja mitu riiki on nüüd eurotsoonis?
3. Möödunud aasta kõikvõimalike parimate valimised olid alles äsja. Kas mäletame? Kes olid 2015.a Eesti parim naissportlane, meessportlane ja võistkond?
4. 7. jaanuari hilisõhtul toimus Londonis suur auhinnagala, kus juba 38. korda jagati järjekordseid What Car? Aasta Auto auhindu. Milline auto sai Aasta Auto 2015 tiitli? Kusjuures mitte esimest korda, sama auto võitis juba 2000.aastal.
5. „Mandariinid“ teatavasti Oscarit ei saanud. Kuid milline film sai?

MÄGER

6. Mäger on 2016.aastra loom. Juba neljas aasta loom. Kes olid kolm eelmist?
7. Eelmisel aastal jälgis ühe mägrapaari tegutsemist ka looduskalender.ee. Kuidas olid selle (abielu)paari nimed?
8. Millisesse imetajate sugukonda kuulub mäger?
9. Teadaolevalt esineb mäger ainult ühel Eesti saarel. Sinnagi asustati ta inimese poolt 1960.-datel aastatel. Nüüd ei teata, kuidas temast seal lahti saada, sest on muutunud lausa nuhtluseks. Mis saar?
10. R.Roht on kirjutanud toreda loo mägrast. Mis on peategelase nimi?

RASVATIHANE

11. Teadaolevalt on Euroopas vaid üksainus riik, kus rasvatihane ei pesitse. Mis riik?
12. Tihaseid on Eestis mitmeid. *Parus ater* – musttihane, *Parus caeruleus* – sinitihane, *Parus cinctus* – taigataihane, *Parus cristatus* – tutttihane, *Parus cyanus* – lasuurtihane, *Parus montanus* - põhjatihane, *Parus palustris* – salutihane ehk sootihane. Aga kuidas on ladina keeles rasvatihane? Peab mainima, et tal on päris uhke auaste.
13. Rasvatihase sitsitamine on üks esimesi kevademärke. Pikkade vaatluste tulemusena on paika pandud see keskmine kuupäev, millal laul algab (umbes-täpselt – nii ütleb Looduskalender selle kohta). Millal? No umbes täpselt +/- 5 päeva eksimust lubame, et 1 punkti saaks.
14. Kes oli see nimekas eesti loodusteadlane, kes algatas 1971.aastal tihaste pesitsusökoloogia jälgimiseks operatsiooni „Parus“? Rasvatihaste uurimine oli tema elutöö. Tegemist on loodusteadlaste dünastiaga: küsitava isa oli botaanik, poeg on zooloog, Nigula LKA direktor, tütar on geneetik ja loodusajakirjanik.
15. Kuidas teha välimuse järgi vahet isasel ja emasel rasvatihasel?

GEOGRAAFIA

16. Suurim mageveesaar (võib öelda ka järvesaar) on Manitoulin. Pindala 2766 km², elanikke 12600. Mis riigis ja mis järves see asub?
17. 2014.aastal sai kogu maailmas tuntuks Kongo lühike lisajõgi, umbes 250 km pikkune. Pärismaalased kutsuvad jõge Legbalaks, tõlkes „valge vesi“, sealt tuli prantsuskeelne „Eau Blanche“ ja see kõige tuntum nimi ka. 1976.aastal leidis belgia mikrobioloog Peter Piot, et nimi sobib muu jaoks ka kui ainult jõele. Mis on jõe nimi?
18. Edward Bransfield 30.01.1820 või Nathaniel Palmer 17.11.1820 või ... 28.01.1820 (teistel andmetel 17.02.1820). Kelle nimi tuleks kirjutada punktiirile? 1 punkti saab siis, kui teate seost, mis neid ühendab.
19. Eestit on nimetatud kartulivabariigiks. Kartul on lausa meie teine leib. Aga milline riik on maailma suurim kartulikasvataja?

20. Nimetage pindalalt suurim (2,7 mlj km²) merepiirita riik. AJALUGU

21. Mis firma tootis I maailmasõja kõige edukamaid tanke? Praegu tunneme seda firmat kui edukat autode tootjat. Firma asutati juba 1899 kolme venna poolt, kelle perekonnanime firma hakkas kandma.

22. Ajavahemikku 5.-14.okt 1582 hakati mitmetes Euroopa riikides kutsuma nimetusega „pikk öö“. Mis siis toimus?

23.. Feldmarssal B.L.Montgomery sai kuulsaks 2.maailmasõjas. El Alamein, Normandia jne. Aga ei küsi tema lahinguid ega võite. Hoopis seda, et mis olid tema kahe koera nimed, fotol on ta loos nendega Prantsusmaal 1944.a suvel. Kindlasti oli päris huvitav kuulda umbes sellist teksti: „..., sitsi!“

24. Maailma Kaubanduskeskuse uue hoone kõrgus on 541m. Miks just selline kõrgus? (Ja ärge unustage, et küsimus on ajaloo plokis).

25. See ametimees oli keskaja paljude valitsejate tähtsaim alluv. Eriti oluline oli küsitava ametimehe tegevusega seotu 13. sajandi Saksa-Rooma keisri Friedrich II elus, see valitseja kirjutas koguni põhjaliku teadusliku uurimuse selle valdkonna kohta. Kuid tegevusala, kus küsitav ametimees ülimalt tähtis, oli oluline ka näiteks Henry VIII, Richard Lõvisüdame ja teiste elus. Lihtrahvas sellega tegeleda ei tohtinudki, ikkagi kuninglik meelelahutus. Mis amet või tegevus?

VARIA

26. Selle tantsu põhisammud on: battement, tuuleveski, rond de jambe, lehvik, port d'armes, grand écart. Kõige äraandlikuma nimetuse jätsime loetelust välja. Tuntuim selle tantsu täht oli möödunud sajandi algul Jane Avril, kelle leivanumbriks oli „lehvik“. Mis tants?

27. Lugesdes tänapäeva Rootsi kohta võib leida sõnapaari „mappa ja pamma“. Mida sellega tähistatakse?

28. Taj Mahali me teame kõik. Šahh Džahan lasi ehitada oma armastatud naise Mumtazi surma puhul mausoleumi, kuhu kallis kadunud sängitada. See ehitis on arhitektuuri meistriteos, täiuslikult sümmeetriline. Seal on vaid üks element, mis ei ole paigutatud sümmeetriliselt. Šahh Džahan ei kavandanud ka sinna seda elementi, lisati pärast šahhi surma. Mis element/objekt paikneb Taj Mahalis ebasümmeetriliselt? (pilt on täiusliku sümmeetria näiteks, ärge siit seda küsitavat objekti otsige)

29. Jõuluvana riietus on punane, kes seda ei teaks. Aga see ei ole alati nii olnud. Esmakordselt kujutas jõuluvana punase mantliga üks firma oma reklaamis 1930-ndatel aastatel. See sai nii populaarseks, et tundub, nagu teistmoodi ei võikski. Mis firma?

30. Tänapäeva kuulsuste reast leiame ka Jorge Mario Bergoglio. 2013.a valis Time ta Aasta inimeseks. Tema eluloost leiame muuhulgas, et ta on itaalia immigrantide poeg ja õppis tehnikakoolis keemiatehnoloogiat. Mille poolest või kellena on ta tänapäeval tuntud peaaegu kogu maailmas?

TÕRVA LINN 90

31. 29. augustil 1998. aastal toimus Tõrva keskväljakul ooperi "Borgy ja Bess" kontsertettekanne, mida käis vaatamas üle 6000 inimese. Kes oli kontserdi dirigendiks?

32. 1925. aastal otsustas Tõrva Alevivolikogu vabastada üks tuntud Eesti kirjanik lõbustusmaksumust, mis tollal alevis kehtis. Nimelt käis kirjanik Tõrvas mingisuguseid loenguid pidamas. Kirjandusteadlane Janika Kronberg nimetab veebientsüklopeedias Estonica kirjanikku 20. sajandi alguse eesti kirjanduse "kõige prominentsemaks prosaistiks". Populaarsed olid kirjaniku följetonid, mille tegelastest tuntuim on Karl Martin Uhhuu. Kes vabastati maksust?

33. 1960. aastatel taheti võimude poolt muuta Tõrva keskkool tööstuskooli sarnaseks õppeasutuseks. 1963/64. õppeaastal õpetati koolis aednik-brigadire, ehitaja-maalreid, müüjaid, piimandustöölisi-laborante ning veel teatud ametimehi, kellest Eesti maapiirkondades toona kindlasti suur puudus oli. Nimetage amet.

34. 30ndatel aastatel olid Tõrva Konstantin Pätsi tänav ja kindral Johann Laidoneri nimeline puiestee. Mis nimetusi kannavad need tänavad tänapäeval?

35. Ajaleht Uus Eesti kirjutas 21. augustil 1939, et Tõrva kui suvituslinna suurimaks omapäraks on kujunenud kodustunud Esimesena asus siia juba aastat kuus või seitse tagasi elutsema Eriliselt suur sõber oli ... Tõrva autojuhtidega, kelle seisukoha lähedal ta alati jalutas. Ja autojuhid ei jätnud teda ka kunagi ilma ta tavalistest maiuspaladest.

PIRETI KÜSIMUSED

36. Aastal 2011 kuulutati Tallinn Euroopa kultuuripealinnaks. Sellega seoses, 2 aastat varem, kirjutasid Tallinna päeval, 15. mail 2009 üheksa linna volikogu esimehed või linnapead Tallinna raekojas alla leppele moodustada linnade suhevõrgustik . Tallinna kutsel olid esmaliitujateks Haapsalu, Narva, Paide, Pärnu, Rakvere, Tartu, Viljandi ja Võru. Aastal 2010 liitus võrgustikuga ka Tõrva linn, kuhu kuulub tänaseni. Tänaeks kutsutakse antud linnadevõrgustikku nimega ...?

2. Nimeta see väga tuntud taim, mille ladinakeelse nimetus on *Taraxacum officinale*?

3. Seda meest on nimetatud oma generatsiooni parimaks jalgpallikohtunikuks!

4. Ahvenamaa (soome keeles Ahvenanmaa, rootsi keeles Åland) on rohkem kui 6500 saarest koosnev saarestik Läänemeres, mis moodustab omavalitsusliku Ahvenamaa maakonna. Maakonna elanikkond on rootsikeelne ja ainuke ametlik keel on rootsi keel. Ahvenamaa tegelikult kuulub Soomele, välja arvatud osa Märketi saarest, ja on autonoomne. Ahvenamaal on oma seadusloome, kodakondsus ja postmargid. Nimeta Ahvenamaa suurim saar ja nn pealinn/keskus.

5. Pruunkarude rahvapärane nimetus on mesikäpp, kuna nad käivad meevargil ning ..., sest nad tallavad viljapõldudel vilja. Täida lünk.

VASTUSED

2015

1. mulla ja valguse
2. Leedu, 19
3. Epp Mäe, Martin Seim, sõudmise neljapaat
4. Škoda Fabia
5. „Lindmees“

MÄGER

6. metssiga, hunt, viigerhüljes
7. Kadi ja Tõnis
8. kärplased
9. Saaremaa
10. Urask

RASVATIHANE

11. Island
12. *Parus major*
13. 21.jaanuar
14. Henn Vilbaste
15. isasel on must rinnatriip jämedam

GEOGRAAFIA

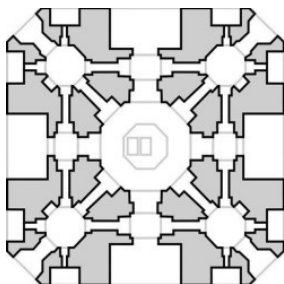
16. Kanada, Huroni järv
17. Ebola
18. Fabian Gottlieb von Bellingshausen (Antarktika avastaja tiitlile pretendeerijad)
19. Hiina (järgnevad India ja Venemaa)
20. Kasahstan

AJALUGU

21. Renault
22. absoluutselt mitte midagi, üleminek Gregoriuse kalendrile
23. Hitler ja Rommel
24. see on 1776 jalga
25. pistrikukütt, pistrikujaht

VARIA

26. kankaan
27. lapsevanemad (sugu ei ole enam tähtis, mamma ja papa ei ole enam korrektne)
28. Šahh Džahani enda sarkofaag, seda ta sinna ei planeerinud

29. Coca-Cola

30. paavst Franciscus

TÕRVA LINN 90

31.maestro Eri Klas

32. Oskar Luts

33. traktorist-masinistid

34. Kevade tänav, Puiestee tänav

35. toonekurg, lisaks elutsesid linnas 1939. aastal kaks sookurge

PIRETI PLOKK

36. Euroopa kultuurilinnad Eestis

37. võilill

38. Pierluigi Collina

39. Ahvenanmanner ja Mariehamn

40. laikäpp